

JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA

BUNGE LA TANZANIA

**TAARIFA YA KAMATI YA KUDUMU YA BUNGE YA MAMBO YA
NJE, ULINZI NA USALAMA KUHUSU UTEKELEZAJI WA MAJUKUMU
YA WIZARA YA MAMBO YA NJE NA USHIRIKIANO WA AFRIKA
MASHARIKI (FUNGU 34) KWA MWAKA WA FEDHA 2021/2022
PAMOJA NA MAONI YA KAMATI KUHUSU MAKADIRIO YA
MAPATO NA MATUMIZI YA WIZARA HIYO KWA
MWAKA WA FEDHA 2022/2023**

[Imetolewa chini ya Kanuni ya 118 (9) ya Kanuni za Kudumu za Bunge,

Toleo la Juni, 2020]

MEI, 2022

YALIYOMO

SURA YA KWANZA	1
1.0 UTANGULIZI	1
SURA YA PILI	4
2.0 MATOKEO YA UKAGUZI WA MIRADI YA MAENDELEO	4
2.1 Muhtasari wa Maelezo kuhusu Miradi ya Maendeleo iliyokaguliwa.....	5
2.1.1 Mradi wa Kuimarisha Miundombinu ya Chuo cha Diplomasia	5
2.1.2 Ujenzi wa Ofisi na Jengo la Kitega Uchumi wa Ofisi za Ubalozi wa Tanzania Kinshasa, Congo DRC.....	5
2.1.3 Ujenzi wa Nyumba ya Makazi ya Balozi wa Tanzania Adis Ababa, Ethiopia	5
2.2 Matokeo ya Ukaguzi.....	6
2.3 Maoni ya Jumla kuhusu Utekelezaji wa Miradi ya Maendeleo kwa Mwaka wa Fedha 2021/2022;.....	7
SURA YA TATU	9
3.0 MAPITIO YA TAARIFA YA UTEKELEZAJI WA BAJETI KWA MWAKA WA FEDHA 2021/2022	9
3.1 Uzingatiaji wa Maoni na Ushauri wa Kamati;.....	9
3.2 Uchambuzi wa Bajeti iliyoidhinishwa na Bunge kwa Mwaka wa Fedha 2021/2022	10
3.2.1 Ukusanyaji wa Maduhuli	11
3.2.2 Upatikanaji wa Fedha kutoka Hazina.....	12

3.3 Utekelezaji wa Majukumu ya Wizara	15
SURA YA NNE	17
4.0 UCHAMBUZI WA MPANGO NA BAJETI YA MAKADIRIO YA MAPATO NA MATUMIZI KWA MWAKA WA FEDHA 2022/2023	17
4.1 Uchambuzi wa Malengo ya Bajeti	17
4.2 Uchambuzi wa Makadirio ya Mapato.....	18
4.3 Uchambuzi wa Makadirio ya Matumizi	19
SURA YA TANO.....	24
5.0 MAONI NA USHAURI WA KAMATI	Error! Bookmark not defined.
5.1 Maoni ya Kamati.....	24
5.2 Ushauri wa Kamati	24
SURA YA SITA	28
6.0 HITIMISHO	28
KIAMBATISHO NA. 1	i
UTELEKEZAJI WA MAAGIZO NA USHAURI WA KAMATI YA KUDUMU YA BUNGE YA MAMBO YA NJE, ULINZI NA USALAMA (NUU) KATIKA MPANGO NA BAJETI YA MWAKA 2021/2022.....	i

SURA YA KWANZA

1.0 UTANGULIZI

Mheshimiwa Spika, kwa mujibu wa Kanuni ya 118 (9) ya Kanuni za Kudumu za Bunge, Toleo la Juni, 2020, naomba kuwasilisha Taarifa ya Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Mambo ya Nje, Ulinzi na Usalama kuhusu utekelezaji wa majukumu ya Wizara ya Mambo ya Nje na Ushirikiano wa Afrika Mashariki kwa Mwaka wa Fedha 2021/2022; pamoja na Maoni ya Kamati kuhusu Makadirio ya Mapato na Matumizi ya Wizara hiyo kwa Mwaka wa Fedha 2022/2023, na kuliomba Bunge lako Tukufu liipokee taarifa hii na kuikubali, kisha kuidhinisha Bajeti ya Wizara hiyo kama ilivyowasilishwa na Mtoa Hoja.

Mheshimiwa Spika, kwa mujibu wa Kifungu cha 6 (3) (c) cha Nyongeza ya Nane, ya Kanuni za Bunge, Wizara ya Mambo ya Nje na Ushirikiano wa Afrika Mashariki ni miongoni mwa Wizara zinazosimamiwa na Kamati ya Bunge ya Mambo ya Nje, Ulinzi na Usalama. Aidha, Kifungu cha 7(1) (a) cha Nyongeza ya Nane ya Kanuni za Bunge kimezipa jukumu Kamati za Kisekta ikiwemo Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Mambo ya Nje, Ulinzi na Usalama, kushughulikia Bajeti za Wizara inazosisimamia.

Mheshimiwa Spika, Naomba kuliarifu Bunge lako Tukufu kuwa katika kutekeleza jukumu hilo, Kamati ilikutana na

Wizara ya Nje na Ushirikiano wa Afrika Mashariki tarehe 22 Machi, 2022.

Mheshimiwa Spika, katika kikao hicho, Kamati ilipokea Taarifa ya Wizara kuhusu utekelezaji wa Bajeti kwa Mwaka wa Fedha 2021/2022 kama inavyoelekeza Kanuni ya 117 (2) ya Kanuni za Bunge kwa lengo la kulinganisha na Makadirio ya Mapato na Matumizi ya Wizara hiyo kwa Mwaka wa Fedha 2022/2023.

Mheshimiwa Spika, ili kulisaidia Bunge lako Tukufu kufuatilia ipasavyo utekelezaji wa Bajeti kwa Mwaka wa Fedha 2021/2022, pamoja na kuishauri vyema Serikali kuhusu Makadirio ya Mapato na Matumizi ya Wizara hii kwa Mwaka wa Fedha 2022/2023, Taarifa ninayoiwasilisha inatoa maelezo kuhusu: -

- i) Utangulizi;
- ii) Matokeo ya ukaguzi wa Miradi ya Maendeleo;
- iii) Mapitio ya Taarifa ya Utekelezaji wa Bajeti kwa Mwaka wa Fedha 2021/2022;
- iv) Uchambuzi wa Makadirio ya Mapato na matumizi ya Wizara kwa Mwaka wa Fedha 2022/2023;
- v) Maoni na Ushauri wa Kamati kuhusu Makadirio ya Mapato na Matumizi ya Wizara hiyo kwa Mwaka wa Fedha 2022/2023; na
- vi) Hitimisho.

Mheshimiwa Spika, lengo la maelezo hayo ni kuliwezesha Bunge kupata taswira ya hali ya utekelezaji wa Bajeti kwa Mwaka wa Fedha 2021/2022 na kulinganisha na Makadirio ya Fedha za Matumizi kwa Mwaka wa Fedha 2022/2023 ili Bunge liweze kuamua kuhusu Maombi ya Wizara hii.

SURA YA PILI

2.0 MATOKEO YA UKAGUZI WA MIRADI YA MAENDELEO

Mheshimiwa Spika, kwa kuzingatia masharti ya Kanuni ya 117 (1) ya Kanuni za Kudumu za Bunge, Kamati ilitembelea na kukagua Mradi wa kuimarisha miundombinu ya Chuo cha Diplomasia, ujenzi wa Ofisi na Jengo la Kitega uchumi la Ubalozi wa Tanzania Kinshasa, Congo DRC na ujenzi wa makazi ya Balozi wa Tanzania Jijini Addis Ababa, Ethiopia. Maeneo yaliyotembelewa ni sehemu ya miradi inayotekelezwa na Wizara hii.

Mheshimiwa Spika, Sehemu ya Taarifa hii inaeleza mambo makuu mawili: -

- a) Muhtasari wa maelezo ya miradi iliyotembelewa na kukaguliwa katika Mwaka wa Fedha 2021/2022; na
- b) Uchambuzi wa taarifa ya utekelezaji wa miradi hiyo.

Mheshimiwa Spika, Lengo la sehemu hii ni kuliwezesha Bunge kufuatilia hali ya utekelezaji na upatikanaji wa Fedha ilizo ziidhinisha na kupata mantiki ya uamuzi wake wakati wa kujadili makadirio ya mapato na matumizi ya Wizara hii.

2.1 Muhtasari wa Maelezo kuhusu Miradi ya Maendeleo iliyokaguliwa;

Mheshimiwa Spika, maelezo kuhusu maeneo yaliyokaguliwa ni kama ifuatavyo:-

2.1.1 Mradi wa Kuimarisha Miundombinu ya Chuo cha Diplomasia

Mheshimiwa Spika, katika Mwaka wa Fedha 2021/2022, Chuo cha Diplomasia kilitengewa kiasi cha **Shilingi 1,000,000,000.00** kwa ajili ya kuimarisha miundombinu.

2.1.2 Ujenzi wa Ofisi na Jengo la Kitega Uchumi wa Ofisi za Ubalozi wa Tanzania Kinshasa, Congo DRC

Mheshimiwa Spika, katika Mwaka wa Fedha 2021/2022 Serikali ilitenga kiasi cha **Shilingi 6,500,000,000.00** kwa ajili ya ujenzi wa Ofisi na Jengo la Kitega Uchumi kwenye Ubalozi wa Tanzania nchini Congo DRC katika **Kiwanja Na. 912 Barabara ya Boulevard du Mtaa wa Gombe**.

2.1.3 Ujenzi wa Nyumba ya Makazi ya Balozi wa Tanzania Adis Ababa, Ethiopia

Mheshimiwa Spika, katika Mwaka wa Fedha 2021/2022 Serikali ilitenga kiasi cha **Shilingi 1,000,000,000.00** kwa ajili ya Ujenzi wa Makazi ya Balozi Jijini Addis Ababa, Ethiopia kwenye viwanja viwili pacha katika eneo la **Bole Kitema Woreda 03 Adis Ababa**. Viwanja

hivyo vinapakana; kimoja chenye ukubwa wa Mita za Mraba 2000 Serikali ya Tanzania ilipewa na Serikali ya Ethiopia mwaka 1998 na kingine chenye ukubwa wa **Mita za Mraba 1,414** Serikali ilikinunua mwaka 1999. Lengo lilikuwa ni kuviendeleza kwa pamoja.

2.2 Matokeo ya Ukaguzi

Mheshimiwa Spika, baada ya muhtasari wa miradi ya maendeleo iliyokaguliwa, sasa naomba kuliarifu Bunge lako Tukufu kuhusu matokeo ya uchambuzi wa miradi hiyo kwa kutaja yafuatayo: -

- i) Hadi Mwezi Machi, 2022 wakati Kamati inatembelea Miradi tajwa hapo juu hakukuwa na mradi ulioanza utekelezaji;
- ii) Kamati ilidokezwa kuwa sababu ya kuchelewa kuanza kwa mradi wa kuimarisha miundombinu ya Chuo cha Diplomasia ni kuwepo changamoto ya kimkataba baina ya Chuo na Mkandarasi aliyekuwa anatekeleza mradi;
- iii) Kamati ilielezwa kuwa utekelezaji wa mradi wa Ujenzi wa Ofisi na Jengo la Kitega Uchumi wa Ofisi za Ubalizi wa Tanzania Kinshasa, haujaanza kutokana na kutokamilika kwa taratibu za manunuzi na kutofanya tathmini za kihandisi; na
- iv) Kamati ilielezwa kuwa Viwanja ambavyo Nyumba ya Makazi ya Balozi wa Tanzania Jijini Addis Ababa ingejengwa, Serikali ya Tanzania

ilinyang'anywa umiliki wa viwanja hivyo na Mamlaka za nchini Ethiopia kutokana kushindwa kuviendeleza kwa wakati.

2.3 Maoni ya Jumla kuhusu Utekelezaji wa Miradi ya Maendeleo kwa Mwaka wa Fedha 2021/2022;

Mheshimiwa Spika, kutokana na matokeo ya ziara za ukaguzi wa miradi ya maendeleo, Kamati ina maoni yafuatayo: -

- i) Baadhi ya miradi ya maendeleo imekuwa ikitengeewa fedha ili hali miradi hiyo ina changamoto mbali mbali za utekelezaji ikiwemo; umiliki wa eneo husika. Ni maoni ya Kamati kuwa kabla mradi haujatengewa fedha; Wizara ihakikishe hakuna changamoto zitakazozuia utekelezaji wa mradi husika;
- ii) Kiasi cha fedha kinachotengwa kwa ajili ya miradi ya Ujenzi wa Ofisi na Jengo la Kitega Uchumi katika Balozi zetu ni kidogo na itachukua muda mrefu kuweza kukamilisha miradi husika. Mfano, mradi wa ujenzi wa Ofisi na Jengo la Kitega Uchumi wa Ofisi za Ubalozi wa Tanzania Kinshasa ili ukamilike unahitaji zaidi ya **Shilingi Bilioni 100**. Katika Mwaka wa Fedha 2021/2022 ulitengewa **Shilingi Bilioni 6,500,000,000**. Ikiwa kila mwaka utatengewa kiasi hicho cha fedha, mradi huu utakamilika baada ya **miaka 15**. Hivyo, ili kufikia malengo ni

rai ya kamati kuona Wizara ikishirikiana na Sekta Binafsi ili kupata fedha za kujenga majengo hayo kwa masharti ambayo yatazingatia maslahi ya pande zote mbili.

SURA YA TATU

3.0 MAPITIO YA TAARIFA YA UTEKELEZAJI WA BAJETI KWA MWAKA WA FEDHA 2021/2022

Mheshimiwa Spika, Taarifa ya Utekelezaji wa majukumu ya Wizara kwa Mwaka wa Fedha 2021/2022 ilihusu maeneo Makuu matatu. Maeneo hayo ni:

- i) Uzingatiaji wa Maoni na Ushauri wa Kamati;
- ii) Mapitio ya Bajeti iliyoidhinishwa na Bunge; na
- iii) Utekelezaji wa majukumu ya Wizara.

Mheshimiwa Spika, Naomba kulijulisha Bunge lako Tukufu kuwa, Kamati ilipitia na kuchambua kwa kina maeneo yote matatu kama ifuatavyo:

3.1 Uzingatiaji wa Maoni na Ushauri wa Kamati;

Mheshimiwa Spika, wakati wa kuchambua Mpango na Makadirio ya Mapato na Matumizi ya Wizara hii kwa Mwaka wa Fedha 2021/2022, Kamati ilishauri masuala mbalimbali. Naomba kuliarifu Bunge kuwa, taarifa ya mtoa hoja ilionesha kwamba, Serikali imezingatia sehemu ya ushauri kama inavyoonekana katika **Kiambatisho Na. 1** cha Taarifa hii.

Mheshimiwa Spika, Mfano wa ushauri wa kamati uliozingatiwa ni kuhusu Serikali kulipa uzito wa kipekee suala la uhitaji wa watumishi katika Balozi zetu. Taarifa iliyotolewa ilieleza kuwa kwa mwaka

huu wa fedha Wizara imeshapeleka **watumishi 137** kwa awamu.

Mheshimiwa Spika, pamoja na uzingatiaji wa ushauri, upo ushauri ambao utahitaji kufanyiwa kazi zaidi na Serikali. Mathalani, ushauri kuhusu Serikali kuwawezesha wananchi wengi zaidi kunufaika na fursa zitokanazo na Mtangamano wa Kikanda na Mtangamano wa Afrika Mashariki.

Mheshimiwa Spika, kwa ujumla ushauri wa Kamati umefanyiwa kazi na utekelezaji upo katika hatua mbalimbali. Kwa kuzingatia Madaraka ya Bunge yaliyoainishwa katika Ibara ya 63 (2) ya Katiba ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania ya Mwaka 1977, Kamati inaendelea kusisitiza kuwa ushauri ambao haujatekelezwa unapaswa kufanyiwa kazi na kuwa sehemu ya ratiba ya utekelezaji wa majukumu ya Wizara hii kwa Mwaka wa Fedha 2022/2023.

3.2 Uchambuzi wa Bajeti iliyoidhinishwa na Bunge kwa Mwaka wa Fedha 2021/2022

Mheshimiwa Spika, Kamati ilipitia Taarifa ya utekelezaji wa Mpango na Bajeti ya Wizara katika Kipindi cha Julai 2021 hadi Februari, 2022 kwa kuchambua hali ya Ukusanyaji wa Mapato pamoja na upatikanaji wa Fedha kutoka Hazina kwa kipindi hicho.

3.2.1 Ukusanyaji wa Maduhuli

Mheshimiwa Spika, katika Mwaka wa Fedha 2021/2022 Wizara hii ilikuwa na lengo la kukusanya Maduhuli ya kiasi cha **Shilingi 2,550,879,000.00**. Kati ya fedha hizo **Shilingi 47,240,000.00** ni makusanyo ya Makao Makuu ya Wizara na **Shilingi 2,503,639,000.00** ni makusanyo kutoka Balozi za Tanzania Nje ya Nchi.

Mheshimiwa Spika, Kamati ilielezwa kuwa hadi kufikia Mwezi Februari, 2022 Wizara ilikuwa imekusanya **Shilingi 634,480,703.70** sawa na **asilimia 25** ya lengo lililowekwa. Aidha, kati ya fedha zilizokusanywa, **Shilingi 38,875,000.00** zilikuwa ni makusanyo ya Makao Makuu ya Wizara ambayo ni **asilimia 82.2** ya lengo la **Shilingi 47,240,000.00** lililowekwa.

Mheshimiwa Spika, Kamati ilifanya ulinganisho wa makusanyo ya Wizara kwa kipindi cha kufikia Februari, 2021 na kubaini kuwa makusanyo ya kipindi hiki yameongezeka kwa **asilimia 31.5**. Katika uchambuzi wake, Kamati ilibaini yafuatayo:-

- i) Katika Mwaka wa Fedha 2021/2022 Wizara ilipanga kukusanya **Shilingi 2,550,879,000.00** Hata hivyo, hadi kufikia Mwezi Februari, 2022 Wizara ilikuwa imekusanya **Shilingi 634,480,703.70** sawa na **asilimia 25 tu**.

ii) Wizara kukusanya **asilimia 25** ya lengo lililopangwa kwa Mwaka wa Fedha 2021/2022 kumetokana na kukosekana kwa Wapangaji katika baadhi ya majengo ya Serikali kwenye Balozi za Tanzania nje ya nchi. Hali hiyo imesababishwa na uwepo wa Janga la UVIKO 19 ambao ulisababisha bishara nyingi kufungwa.

Mheshimiwa Spika, kulingana na uchambuzi uliofanyika, Kamati ina maoni kuwa Mwenendo wa makusanyo ya Wizara kwa Makao Makuu ni wa kuridhisha na inaamini lengo lililowekwa litafikiwa hadi kufikia Mwezi Juni, 2022. Hata hivyo, kwa upande wa Makusanyo katika Balozi za Tanzania nje, ni dhahiri kuwa Janga la UVIKO 19 limechangia makusanyo hayo kutofikia nusu ya lengo lililowekwa hasa kwa kuzingatia kuwa **asilimia 98.1** ya lengo hilo la makusanyo lilikuwa ni makadirio kutoka Balozi za Tanzania nje.

3.2.2 Upatikanaji wa Fedha kutoka Hazina

Mheshimiwa Spika, Kamati ilipochambua Taarifa ya upatikanaji wa Fedha kwa Mwaka wa Fedha 2021/2022 ilibaini kuwa hadi kufikia Mwezi Machi, 2022, Wizara ilikuwa imepokea jumla ya **shilingi 48,125,303,276.43** sawa na **asilimia 77** ya fedha zote za Bajeti

zilizoidhinishwa na Bunge kwa ajili ya Matumizi ya Wizara hii.

Mheshimiwa Spika, kiwango cha fedha kilichotolewa ni ongezeko la **Shilingi 5,909,126,818.4** sawa na **asilimia 5.4** ikilinganishwa na **Shilingi 107,834,686,039.66** zilizotolewa hadi kufikia Mwezi Machi, 2021 ambazo zilikuwa ni **asilimia 53.9** ya fedha zote za Bajeti zilizoidhinishwa kwa Mwaka 2020/2021.

Mheshimiwa Spika, Kamati ilibaini kuwa ongezeko hilo limechangiwa na fedha za matumizi mengineyo zilizotolewa kwa **asilimia 94** ya fedha zilizopokelewa. Aidha, katika fedha zilizotolewa hadi kufikia Mwezi Machi, 2022 hakukuwa na fedha za maendeleo. Hali hiyo ya kutokutolewa fedha za maendeleo ni sawa na Mwaka 2020/2021 ambapo hadi kufikia Machi, 2021 hakukuwa na fedha zilizotolewa kwa ajili ya maendeleo.

Mheshimiwa Spika, Kamati ilibaini pia, kati ya Fedha zilizopokelewa katika Mwaka wa Fedha 2021/2022, **Shilingi 139,021,573,841.43** ni kwa ajili ya Matumizi Mengineyo. Fedha hizo ni sawa na **asilimia 82.7** ya **Shilingi 167,937,219,000** zilizotengwa kwa ajili ya Matumizi Mengineyo. Aidha, **Shilingi**

9,103,729,435 zilipokelewa kwa ajili ya Mishahara ikiwa ni sawa na **asilimia 84.07** ya **Shilingi 10,828,219,000** zilizotengwa kwa ajili hiyo.

Mheshimiwa Spika, Katika uchambuzi wake Kamati ilibaini kuwa **shilingi Bilioni 13.5** zilizokuwa zimeidhinishwa kwa ajili ya utekelezaji wa miradi ya maendeleo hazikuwa zimetolewa hadi kufikia Mwezi Machi, 2022. Fedha hizi zililenga kutekeleza miradi minne (4) inayojumuisha ujenzi wa Ofisi ya ubalozi na makazi¹ pamoja na ujenzi wa makazi ya Balozi² na ujenzi wa ofisi na Kitega Uchumi³ wa majengo ya Balozi za Tanzania nje ya nchi; na upanuzi na uboreshaji wa miundombinu ya Chuo⁴

Mheshimiwa Spika, ni maoni ya Kamati kuwa kutokutolewa fedha za maendeleo kama zilivyoidhinishwa na Bunge, kunaathiri utekelezaji wa miradi hiyo kwa wakati. Serikali inapopanga mipango yake ni matarajio ya Kamati na wananchi kuwa utekelezaji wake utakwenda kama ilivyokusudiwa ili kuleta tija kwa Taifa.

¹ Mascot- oman,

² Addis Ababa, Ethiopia

³ Kinshasa

⁴ Chuo cha Diplomasia - Kurasini Dar es Salaam.

3.3 Utekelezaji wa Majukumu ya Wizara

Mheshimiwa Spika, Taarifa iliyotolewa na Wizara ilibainisha kuwa katika kipindi cha Julai 2021 hadi Machi, 2022, Wizara iliendelea kutekeleza majukumu yake Kumi ikiwemo Kuratibu Masuala ya Ushirikiano wa Kikanda na Kimataifa, Kuanzisha na Kusimamia Huduma za Kikonseli, Kusimamia na Kuratibu Masuala ya Itifaki, kubuni na kusimamia utekelezaji wa Sera ya Nchi ya Mambo ya Nje, Kuratibu na Kusimamia Masuala ya Watanzania waishio ughaibuni, Kuratibu na Kusimamia Miradi ya Maendeleo ya Taasisi zilizo chini ya Wizara; na Kusimamia na Kuratibu Masuala ya Mikataba na Makubaliano ya Kimataifa.

Mheshimiwa Spika, Kamati pia ilichambua Taarifa za Taasisi zilizopo chini ya Wizara hii ikiwa ni pamoja na Kituo cha Mikutano cha Kimataifa cha Arusha (AICC) na Chuo cha Diplomasia na Mpango wa Afrika wa Kujitathmini (APRM). Kamati iliridhika na utekelezaji wa majukumu ya Taasisi hizo.

Mheshimiwa Spika, katika uchambuzi wake, Kamati imebaini kuwa kwa kiasi kikubwa Serikali imetekeleza majukumu yake kama ilivyopangwa licha ya kuwepo kwa changamoto mbalimbali zikiwemo za upungufu wa watumishi katika Idara na Vitengo ikilinganishwa na mahitaji na majukumu ya Wizara, kupeleka watumishi balozini kulingana na fani husika, kasi ndogo ya sekta binafsi kutumia fursa za biashara na uwekezaji zitokanazo na

Mtangamano wa Afrika Mashariki na masoko ya Kimataifa na idadi ndogo ya Watanzania wanaoelewa kuhusu masuala ya Mtangamano wa Kikanda.

Mheshimiwa Spika, hata hivyo, katika Uchambuzi wake Kamati ilibaini kuwa changamoto zote nne (4) zilizotolewa Taarifa kuwa ziliathiri utekelezaji wa majukumu ya Wizara wa Mwaka 2021/2022, ni zile ambazo Kamati imekuwa ikiishauri Serikali mara kwa mara kuhusu umuhimu wa kuzitatua.

SURA YA NNE

4.0 UCHAMBUZI WA MPANGO NA BAJETI YA MAKADIRIO YA MAPATO NA MATUMIZI KWA MWAKA WA FEDHA 2022/2023

4.1 Uchambuzi wa Malengo ya Bajeti

Mheshimiwa Spika, kabla ya kueleza uchambuzi wa Makadirio ya Matumizi ya Wizara hii, napenda kutoa Taarifa kuwa, kwa Mwaka wa Fedha 2022/2023 Wizara imepanga kutekeleza majukumu yake kwa kuzingatia vipaumbele Kumi na moja (11) tofauti na ilivyokuwa katika Mwaka wa Fedha 2021/2022 ambapo Wizara ilijiwekea vipaumbele kumi (10).

Mheshimiwa Spika, katika uchambuzi wake, kamati imebaini kuwa katika Mwaka wa Fedha 2022/2023 Wizara imeongeza kipaumbele kimoja ambacho ni Kusimamia na Kuratibu Masuala ya Mikataba na Makubaliano ya Kimataifa ambacho hakikuwepo katika vipaumbele vya Mwaka wa Fedha 2021/2022.

Mheshimiwa Spika, kamati inaipongeza Wizara kwa kuongeza kipaimbele hicho na kwa kuwa Wizara hii inahusika na masuala ya kimataifa; ni imani ya kamati kwamba itatekeleza kipaumbele hicho kwa ufanisi ili kufikia malengo yaliyokusudiwa.

4.2 Uchambuzi wa Makadirio ya Mapato

Mheshimiwa Spika, Kamati ilipitia Makadirio ya ukusanyaji wa Mapato yanayopendekezwa kwa Mwaka wa Fedha 2022/2023. Mapitio hayo yalibaini kuwa Wizara imewekewa lengo la kukusanya **Shilingi 1,559,879,000.00**. Kiasi hicho kinachokadiriwa kukusanywa ni pungufu na Makadirio ya Makusanyo yaliyowekwa katika Mwaka wa Fedha 2021/2022 ambayo yalikuwa **Shilingi 2,550,879,000.00**.

Mheshimiwa Spika, maelezo yaliyowasilishwa mbele ya Kamati yalibainisha kuwa, **Shilingi 116,069,000.00** sawa na **asilimia 7.5** ni fedha zinazotarajiwa kukusanywa na Makao Makuu ya Wizara. Aidha kiasi kinachobaki cha Jumla ya **Shilingi 1,443,810,000.00** sawa na **asilimia 92.5** kinatarajiwa kukusanywa kutoka katika Balozi za Tanzania Nje.

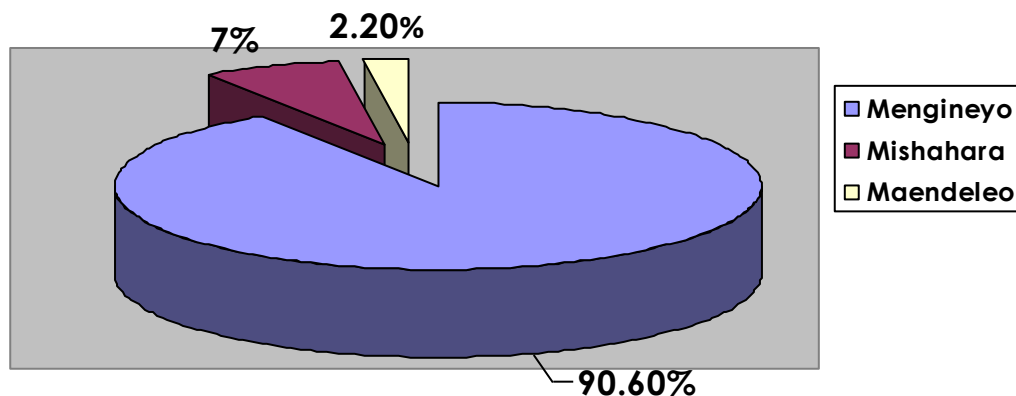
Aidha, katika Uchambuzi wake, Kamati ilibaini kuwa ni Balozi tano (5) tu za Tanzania nje ya Nchi katika Majiji ya Lusaka, Maputo, New York, Paris, na Harare ndizo zinatarajiwa kukusanya mapato ya Serikali kupitia pango la Nyumba za Serikali. Balozi hizo ndizo pia zilitegemewa kukusanya mapato katika Mwaka wa Fedha 2021/2022 hivyo hakuna Balozi mpya ambazo zinazotarajiwa kuiingizia Serikali mapato kutokana na kodi ya pango.

Mheshimiwa Spika, baada ya kufanya uchambuzi wa kina ni matarajio ya Kamati kuwa lengo hilo limezingatia changamoto mbalimbali ambazo zimechangia kutofikia lengo la makusanyo katika Mwaka wa Fedha 2021/2022 na hivyo kuweka lengo lenye uhalisia.

4.3 Uchambuzi wa Makadirio ya Matumizi

Mheshimiwa Spika, katika Mwaka wa Fedha 2022/2023, Wizara inaomba kuidhinishiwa kiasi cha **Shilingi 208,366,964,000/=**, Kati ya fedha hizo, **Shilingi 188,937,219,000/=** sawa na **asilimia 90.6** ni kwa ajili ya Matumizi Mengineyo (OC), **Shilingi 14,927,745,000/=** sawa na **asilimia 7** ni kwa ajili ya Mishahara na **Shilingi 4,700,000,000/=** sawa na **asilimia 2.2** ni kwa ajili ya kugharamia Miradi ya Maendeleo kama inavyoonekana katika **Chati Na. 1** ya Taarifa hii.

Chati Na. 1: Uwiano wa Fedha zinazoombwa kwa Matumizi ya

Wizara

Chanzo: Randama ya Wizara 2022/2023

Mheshimiwa Spika, katika uchambuzi Kamati imebaini kuwa, Bajeti inayoombwa kwa ajili ya Mwaka 2022/2023 imeongezeka kwa **asilimia 8.4** ikilinganishwa na Bajeti ya Mwaka wa Fedha 2021/2022. Ongezeko limechangiwa na kuongezeka kwa Bajeti ya matumizi mengineyo kwa **asilimia 12.5** na Bajeti ya Mishahara kwa **asilimia 36** ikilinganishwa na fedha zilizoidhinishwa kwa matumizi hayo katika Mwaka wa Fedha 2021/2022.

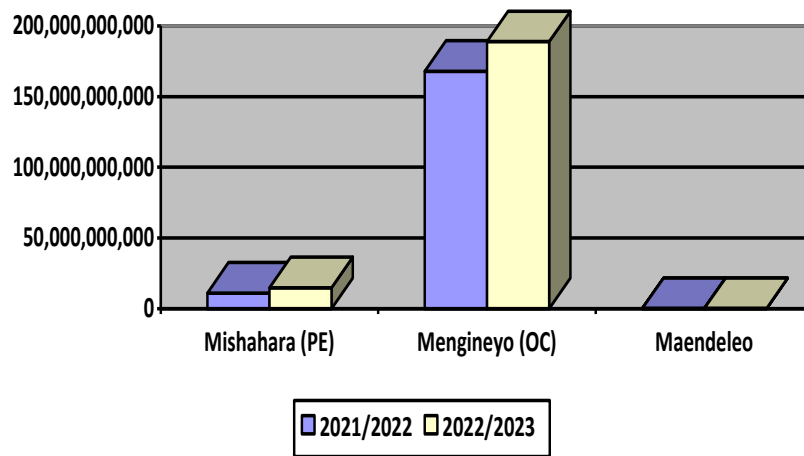
Mheshimiwa Spika, sura ya uwiano wa Bajeti iliyotengwa kwa ajili ya Matumizi Mengineyo, Mishahara na Maendeleo kwa Mwaka wa Fedha 2021/2022 na ulinganisho wake kwa Mwaka wa Fedha 2022/2023 inaonekana katika **Jedwali Na. 1** na **Grafu Na. 1**.

Jedwali Na. 1: Uwiano wa aina za Bajeti ya Matumizi na ulinganisho wake kwa Mwaka 2021/2022 na 2022/2023

MWAKA	2021/2022		2022/2023		% +/-
	KIASI	ASILIMIA	KIASI	ASILIMIA	
MISHAHARA (PE)	10,828,219,000.00	5.6	14,729,745,000.00	7	36
MENGINEYO (OC)	167,937,219,000.00	87.34	188,937,219,000.00	90.6	12.5
MAENDELEO	13,500,000,000.00	7	4,700,000,000.00	2.2	-65
JUMLA	192, 265,438,000	100	208,366,964,000	100	

Chanzo: Randama ya Wizara 2021/2022 na 2022/2023

Grafu Na. 1: Ulinganisho wa Uwiano wa Bajeti ya Matumizi kwa Mwaka wa Fedha 2021/2022 na 2022/2023

Chanzo: Randama ya Wizara 2021/2022 na 2022/2023

Mheshimiwa Spika, vilevile katika uchambuzi wake, Kamati ilirejea mapendekezo ya Bajeti Kuu ya Serikali na kubaini kuwa wakati Bajeti ya Maendeleo kwa Wizara ni **asilimia 2.2** tu ya Bajeti yote, **asilimia 37.8** ya bajeti kuu imeelekezwa kwenye matumizi ya maendeleo.

Aidha, Kamati ilibaini kuwa, wakati Bajeti ya Maendeleo ya Bajeti Kuu ya Serikali imeongezeka kwa asilimia **Nane 8** ikilinganishwa na kiasi kilichoidhinishwa katika Mwaka wa Fedha 2021/2022, Bajeti ya Wizara iliyotengwa kwa ajili ya Maendeleo imepungua kwa **Shilingi bilioni 8.8** sawa na **asilimia 65** ikilinganishwa na Bajeti iliyoidhinishwa kwa Mwaka wa Fedha 2021/2022.

Mheshimiwa Spika, hata hivyo, pamoja na kuwa mapendekezo ya Bajeti ya maendeleo imepungua ikilinganishwa na **Shilingi Bilioni 13.5** zilizoidhinishwa kwa

Mwaka wa Fedha 2021/2022, uhalisia ni kwamba fedha hizo bado hazijatolewa. Kiasi hicho kilipangwa kutekeleza miradi mine (4) ambapo katika Mwaka wa Fedha 2022/2023, Bajeti inayoombwa ni kwa ajili ya kutekeleza miradi miwili ya maendeleo. Hivyo, ni maoni ya Kamati kuwa upangaji wa miradi michache ambayo inaweza kutekelezeka ni suala linalotakiwa kupewa umuhimu wa kipekee. Ni rai ya Kamati kuwa katika Mwaka wa Fedha 2022/2023, Serikali itoe fedha zitakazoidhinishwa na Bunge kwa ajili ya kutekeleza miradi ya maendeleo kwa ukamilifu na kwa wakati.

Mheshimiwa Spika, aidha, uchambuzi wa Kamati ulibaini kuwa kati ya miradi miwili (2) iliyopangwa kutekelezwa katika Mwaka wa Fedha 2022/2023, hakuna mradi uliokuwa katika Mwaka wa Fedha 2021/2022. Miradi iliyopangwa kutekelezwa ni mipya. Miradi hiyo inayojumuisha Ujenzi wa Mahakama ya Afrika ya Haki za Binadamu na Watu (Arusha) na ukarabati wa Ubalozi wa Tanzania Pretoria-Afrika Kusini. Kamati inaipongeza Wizara kwa kuona umuhimu wa kuwa na miradi michache itakayotekelezeka kuliko kuwa na miradi mingi isiyotekelezeka kutokana kutokutolewa kwa fedha za maendeleo pamoja na kutokamilisha taratibu za manunuzi kwa wakati.

SURA YA TANO

MAONI NA USHAURI WA KAMATI

1.1 Maoni ya Kamati

Mheshimiwa Spika, kutokana na uchambuzi kama nilivyoieleza, Kamati inayo maoni yanayojenga msingi wa ushauri nitakoutoa. Naomba kubainisha maoni hayo kama ifuatavyo: -

- i) Mipango ya utekelezaji wa bajeti ya Wizara hii kwa Mwaka wa Fedha 2022/2023 ikizingatia ipasavyo uzoefu uliopatikana kwa Mwaka 2021/2022, inaweza kutekelezeka inavyostahili.
- ii) Hatua iliyofikiwa katika utekelezaji wa majukumu na miradi ya Maendeleo kwa Mwaka wa Fedha 2021/2022 iendelezwe katika utekelezaji wa mipango ya bajeti kwa Mwaka wa Fedha 2022/2023;
- iii) Kutokuzingatiwa ipasavyo kwa maelekezo ya Ilani ya CCM kwa ajili ya Uchaguzi wa mwaka 2020, ni dosari katika uendeshaji, utekelezaji na hatua za kuisaidia Serikali kukidhi matarajio ya wananchi. Kwa msingi huo, Mambo yote yanayohusu majukumu ya Wizara hii yaendeleo kutekelezwa kama inavyoelekeza Ilani ya CCM;

1.2 Ushauri wa Kamati

Kutokana na mtazamo wa nilioeleza kutokana na uchambuzi, Kamati inatoa ushauri ufuatao:-

- (a) Chuo cha Diplomasia kisaidiwe kumaliza changamoto za Kimkatiba zilizopo baina ya Chuo na Mkandarasi ili kiweze kutekeleza miradi iliyopangwa kwa mwaka wa fedha 2021/2022. Aidha, Wizara ya Mambo ya Nje na Ushirikiano wa Afrika Mashariki ishirikiane na Hazina kuona namna bora ya kupata fedha za ujenzi wa miundombinu ya Chuo hicho.
- (b) Ili kufanikisha utekelezaji wa Ilani ya CCM inayoelekeza uwekezaji katika ujenzi na ununuzi wa majengo nje ya nchi kwa ajili ya balozi zetu, uandaliwe Mpango mkakati wa kufanikisha jambo hilo. Mpango huo, uoneshe namna ya kuishirikisha sekta binafsi katika uwekezaji kwenye ujenzi na ununuzi wa majengo hayo. Aidha, katika ujenzi na ukarabati wa majengo kwenye balozi zetu mbalimbali Serikali ihakikishe kuwa: -
- (i) Balozi zetu zinapata Hati ya kiwanja kinachohusika kabla ya kuendelea na uupangaji na utekelezaji wa mradi;
 - (ii) Ubalozi unapata ufafanuzi kuhusu mpango wa matumizi ya viwanja katika maeneo yanayohusika kabla ya kuamua kuwekeza katika kiwanja hicho; na
 - (iii) Ubalozi unaandaa mkakati wa kimasoko kwa ajili ya kulitangaza jengo linalohusika ili mradi utakapokamilika uweze kuwa na tija;

- (c) Wizara kwa kushirikiana na Wizara ya Fedha na Mipango iandae mkakati maalumu wa kukarabati majengo ya balozi kwa awamu ili yaendane na hadhi ya Tanzania iliyonayo nje ya nchi.
- (d) Wizara kwa kushirikiana na Mamlaka nyingine za Serikali ziandae utaratibu maalum wa kuwa na Database ya wanafunzi wa Kitanzania wanaokwenda kusoma nje ya nchi, pamoja na Watanzania waishio nje ya nchi.
- (e) Serikali izidishe juhudi katika kuzisimamia Balozi zetu nje ya nchi kutangaza fursa za kitalii na vivutio mbalimbali zilizopo nchini kwa kushirikiana na Wizara ya Maliasili na Utalii.
- (f) Wizara ianze mapema michakato ya kukamilisha taratibu zote muhimu ili kuhakikisha miradi ya maendeleo katika Mwaka wa Fedha 2022/2023 inatekelezeka kwa ukamilifu.
- (g) Wizara kwa kushirikiana na mamlaka nyingine iandae mkakati unaotekelezeka wa kutoa elimu juu ya Diplomasia ya Uchumi na namna inavyotekelezwa kwa vitendo. Mkakati huu uende sambamba na kupeleka Wataalamu wa Diplomasia ya Uchumi katika sekta muhimu kwa uwekezaji na biashara.
- (h) Ofisi ya Rais Menejimenti ya Utumishi wa Umma na Utawala Bora kwa kushirikiana na Wizara, ziandae mkakati wa kupeleka watumishi wenye fani husika katika balozi.

- (i) Ili kutatua baadhi ya changamoto zilizojitokeza katika utekelezaji, Serikali ikamilishe Mchakato wa kuandaa Sera ya Mambo ya Nje katika Mwaka wa fedha 2022/2023.
- (j) Serikali iendelee kuhamasisha sekta binafsi kutumia fursa za biashara na uwekezaji zitokanazo na mtangamano wa Afrika Mashariki pamoja na Jumuya za Kikanda;
- (k) Wizara iendelee kutekeleza Maoni na Mapendekezo ya Kamati yaliyotolewa katika vipindi mbalimbali ambayo hayajatekelezwa hususan katika Bajeti za miaka mitatu iliyopita ya 2019/2020, 2020/2021 na 2021/2022.

SURA YA SITA

5.0 HITIMISHO

Mheshimiwa Spika, napenda kukushukuru kwa kunipa nafasi ya kuwasilisha Taarifa hii. Napenda kuwashukuru Wajumbe wa Kamati ya Mambo ya Nje, Ulinzi na Usalama ambao maoni, ushauri na ushirikiano wao umewezesha kukamilika kwa taarifa hii. Naomba majina yao kama yalivyoorodheshwa yaingie kwenye Taarifa Rasmi za Bunge (*Hansard*): -

1. Mhe. Vita Rashid Kawawa, Mb - Mwenyekiti
2. Mhe. Vincent Paul Mbogo, Mb - M/Mwenyekiti
3. Mhe. Daniel Tlemai Awack, Mb - Mjumbe
4. Mhe. Bonnah Ladislaus Kamoli, Mb - Mjumbe
5. Mhe. Abeid Ighondo Ramadhani, Mb - Mjumbe
6. Mhe. Janeth Maurice Masaburi, Mb - Mjumbe
7. Mhe. Cosato David Chumi, Mb - Mjumbe
8. Mhe. Stela Alex Ikupa, Mb - Mjumbe
9. Mhe. Zahor Mohammed Haji, Mb - Mjumbe
10. Mhe. Joseph Michael Mkundi, Mb - Mjumbe
11. Mhe. Alexander Pastory Mnyeti, Mb- Mjumbe
12. Mhe. Felister Deogratius Njau, Mb - Mjumbe
13. Mhe. Mussa Hassan Mussa, Mb - Mjumbe
14. Mhe. Fakharia Shomar Khamis, Mb- Mjumbe
15. Mhe. Muharami Shaban Mkenge, Mb- Mjumbe
16. Mhe. Mwinyikondo Rajab Mustafa, Mb- Mjumbe
17. Mhe. Ali Juma Mohamed, Mb - Mjumbe
18. Mhe. Abdi Hija Mkasha, Mb - Mjumbe
19. Mhe. Bupe Nelson Mwakang'ata, Mb- Mjumbe

Mheshimiwa Spika, kwa niaba ya Wajumbe wa Kamati napenda kutumia fursa hii kumshukuru Waziri wa Mambo ya Nje na Ushirikiano wa Afrika Mashariki Mhe. Balozi Liberata Mulamula, Naibu waziri Mhe. Balozi Mbarouk Mbarouk, Katibu Mkuu Balozi Joseph Sokoine pamoja na Watendaji wote wa Wizara kwa ushirikiano na mchango wao wakati wa uchambuzi wa Bajeti ya Wizara ya Mambo ya Nje na Ushirikiano wa Afrika Mashariki kwa Mwaka wa Fedha 2022/2023.

Mheshimiwa Spika, mwisho lakini si kwa umuhimu, napenda kumshukuru Katibu wa Bunge Ndg. Nenelewa Mwihambi, ndc kwa kuiwezesha Kamati kuandaa na kukamilisha kazi yake kwa wakati. Aidha, nawashukuru Ndg. Athuman Hussein, ndc Mkurugenzi wa Idara ya Kamati za Bunge, Ndg. Gerald Magili Mkurugenzi Msaidizi, Makatibu wa Kamati hii ndugu Omary Magwinza na Bi. Victoria Mizengo na wakisaidiwa na Bi. Rehema Kimbe, kwa kuratibu vema shughuli za Kamati na kuhakikisha Taarifa hii inakamilika kwa wakati.

Mheshimiwa Spika, baada ya maelezo hayo, sasa naliomba Bunge lako Tukufu liipokee Taarifa hii na likubali kuidhinisha Makadirio ya Mapato na Matumizi ya Wizara ya Mambo ya Nje na Ushirikiano wa Afrika Mashariki kwa Mwaka wa Fedha 2022/2023 kama yalivyowasilishwa na Mtoa Hoja.

Mheshimiwa Spika, naunga mkono hoja na naomba kuwasilisha.

Vita Rashid Kawawa, Mb

MWENYEKITI
KAMATI YA KUDUMU YA BUNGE YA MAMBO
YA NJE, ULINZI NA USALAMA

31 Mei, 2022

**UTELEKEZAJI WA MAAGIZO NA USHAURI WA KAMATI YA KUDUMU
YA BUNGE YA MAMBO YA NJE, ULINZI NA USALAMA (NUU) KATIKA
MPANGO NA BAJETI YA MWAKA 2021/2022**

Mheshimiwa Mwenyekiti, Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Mambo ya Nje, Ulinzi na Usalama ilijadili Mpango na Bajeti ya Wizara kwa Mwaka wa Fedha 2021/2022 na kutoa maagizo na ushauri wa namna ya kuboresha utekelezaji wa majukumu ya Wizara. Ninapenda kujulisha Kamati yako kuwa, maagizo, maoni na ushauri uliotolewa umezingatiwa wakati wa utekelezaji wa mpango na bajeti husika. Maelezo ya utekelezaji wa maagizo ya Kamati ni kama ifuatavyo: -

- (i) Kutokamilika kwa Sera Mpya ya Mambo ya Nje kunasababisha Sera iliyopo kuendelea kutumika ilihali haiendani na kasi ya maendeleo ya kiuchumi Duniani na kuendelea kutumia Sera ya Mambo ya Nje ya Mwaka 2001 kunaathiri utekelezaji wa masuala yanayohitaji muongozo wa kisera ambayo hayajatajwa kwenye Sera ya sasa kama vile; masuala ya Diaspora na Mtangamano wa Afrika Mashariki.**

Mheshimiwa Mwenyekiti, Serikali ipo katika hatua za mwisho kukamilisha Sera ya Mambo ya Nje baada ya kukusanya maoni ya wadau ambayo pamoja na mambo mengine itajumuisha masuala ya Diaspora, Uchumi wa Buluu, Mazingira, kukuza Kiswahili na Uchumi wa Kidigitali. Ninapenda kujulisha Kamati kuwa, kwa sasa Serikali

inatumia miongozo iliyopo katika kutekeleza masuala haya nje ya nchi.

- (ii) Changamoto ya umiliki wa Chuo cha Diplomasia imekuwa ya muda mrefu jambo ambalo linasababisha Serikali ya Tanzania pekee kuendelea na jukumu la kukiendesha na kugharamia shughuli zote za chuo.**

Mheshimiwa Mwenyekiti, Wizara inaendelea kuwasiliana na Serikali ya Msumbiji ili kupata msimamo wao kuhusu kugharamia shughuli za uendeshaji wa Chuo cha Diplomasia. Aidha, tunategemea kujadili suala hili katika mkutano ujao wa Tume ya Pamoja (JPC) baina ya Tanzania na Msumbiji utakaofanyika kwa tarehe itakayopangwa. Mkutano wa Tume ya Pamoja haukuweza kufanyika kama ilivyopangwa hapo awali kutokana na sababu mbalimbali ikiwemo Uchaguzi Mkuu wa Msumbiji, mlipuko wa UVIKO 19 na changamoto za kiusalama nchini Msumbiji. Aidha, kutokana na historia ya uanzishwaji wa Chuo hiki tunategemea kujadiliana masuala ya kubadilishana uzoefu na utaalum ikiwemo katika maeneo ya lugha za Kireno na Kiswahili kwa manufaa ya pande zote mbili.

- (iii) Ili kuwezesha wananchi wengi zaidi kunufaika na fursa zitokanazo na Mtangamano wa Kikanda na Mtangamano wa Afrika Mashariki, Serikali iendelee kutoa elimu kwa umma kuhusu fursa zilizopo pamoja na vigezo vya bidhaa zinazohitajika katika masoko nje ya nchi.**

Mheshimiwa Mwenyekiti, Wizara iliendelea kushirikiana na sekta binafsi na wadau wengine ndani ya Serikali katika kutoa elimu kwa umma juu ya fursa za mtangamano wa

Jumuiya za Kikanda na hususan Jumuiya ya Maendeleo Kusini mwa Afrika na Jumuiya ya Afrika Mashariki. Katika kipindi hiki, i za Serikali kuratibu ushiriki wa sekta binafsi katika maonesho ya Juakali Nguvu Kazi, Maonesho ya Utalii ya Afrika Mashariki na Maonesho ya Kimataifa ya Biashara (Sabasaba). Vilevile, Serikali iliendesha vipindi maalum katika runinga na redio sambamba na kutumia mitandao ya kijamii kuelezea fursa zitokanazo na Mtangamano.

(iv) Kutokutolewa kwa fedha zilizoidhinishwa na Bunge kwa ajili ya kutekeleza Mpango wa miaka kumi na tano (15) wa ukarabati na ujenzi wa majengo ya ofisi na makazi ya watumishi katika Balozzi za Tanzania nje ya Nchi kunakwamisha utekelezaji wa mpango huo.

Mheshimiwa Mwenyekiti, ninapenda kukujulisha kuwa Wizara ya Fedha na Mipango iliendelea kuipatia Wizara yangu fedha zilizoidhinishwa na Bunge kulingana na mahitaji yaliyojitokeza katika utekelezaji wa bajeti. Hata hivyo, utekelezaji wa miradi ya maendeleo kwa mwaka wa fedha 2021/2022 ulichelewa kutokana na uhitaji wa kufuata taratibu za manunuzi ambazo hazishahabihiani na baadhi ya taratibu za ujenzi katika nchi ambazo miradi hiyo ilikuwa imepangwa kutekelezwa.

Mheshimiwa Mwenyekiti, katika mwaka huu wa fedha Wizara imekamilisha kuandaa michoro na makadirio ya gharama (BOQ) kwa ajili ya kutekeleza miradi katika balozzi za Nairobi, Kinshasa, Moroni, Washington na Muscat. Aidha, zabuni katika utekelezaji wa miradi hiyo zimetangazwa na zinatarajia kufunguliwa tarehe 25 Machi,

2022. Nimatumaini ya Wizara kuwa baada ya kufunguliwa kwa zabuni hizo, taratibu za manunuzi zitakamilika mwezi Aprili, 2022 ili kuanza utekelezaji wa ujenzi. Katika kipindi hiki, Wizara inaendelea na zoezi la ukarabati na ujenzi katika Balozi za Lusaka, Skockholm, Brussels na Ofisi ya Mambo ya Nje, Zanzibar.

Mheshimiwa Mwenyekiti, kwa upande mwingine Wizara imeanza juhudi za kutafuta Wabia mbadala wa kuendeleza viwanja vyake ikiwemo kushirikisha benki za hapa nchini ambapo majadiliano ya awali yamefanyika baina ya Wizara na Benki ya CRDB. Vile vile Wizara imeanza kufuatilia uwezekano wa kuendeleza viwanja vyake kwa utaratibu wa mikopo ya karadha (*mortgage financing*) yenye riba nafuu. Wizara itaendelea kuwasiliana na Hazina ili kufanikisha adhama yetu.

(v) Pamoja na nia ya dhati ya Serikali kutenga fedha kwa ajili ya kutekeleza miradi ya maendeleo katika Balozi za Tanzania nje ya nchi, kutokutolewa kwa fedha za maendeleo kutoka Hazina kumeendelea kuwa changamoto ya muda mrefu inayoathiri utekelezaji wa miradi hiyo.

Mheshimiwa Mwenyekiti, kama nilivyoelezea katika aya ya 9 na ya 10 ya tarifa hii kuwa Wizara ya Fedha na Mipango iliendelea kuipatia Wizara yangu fedha zilizoidhinishwa na Bunge kulingana na mahitaji yanayojitokeza katika utekelezaji wa bajeti ikiwemo Miradi ya Maendeleo.

(vi) Kupeleka watumishi zaidi katika Balozi zetu, pamoja na kuongeza magari ya kutoa huduma katika Balozi zetu kunaongeza ufanisi katika utekelezaji wa majukumu ya Balozi hizo.

Mheshimiwa Mwenyekiti, Wizara inaendelea kupeleka watumishi katika Balozi zake ili kuleta ufanisi katika utekelezaji wa majukumu. Kwa mwaka huu wa fedha Wizara imeshapeleka watumishi 137 kwa awamu. Wizara inaendelea kuwasiliana na Mamlaka nyingine Serikalini ili kupata watumishi watakaongeza nguvu Makao Makuu, Ofisi ya Mambo ya Nje, Zanzibar na katika Balozi zetu.